

Este contrară dreptului la un proces echitabil condamnarea definitivă a reclamantului, după achitarea în primă instanță, fără ca unul dintre cei doi judecatori din completul de apel să participe la audierea tuturor martorilor relevanți

În hotărârea sa de Cameră¹ pronunțată astăzi în cauza [Manolache c. României](#) (cererea nr. 7908/17), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis, în unanimitate, că:

A avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil) al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Cauza privește echitatea unei proceduri penale pentru trafic de influență îndreptate împotriva reclamantului, ofițer de poliție, care a fost condamnat de către curtea de apel în ultimă instanță după achitarea sa în primă instanță, în condițiile în care unul dintre cei doi judecatori din completul de judecată care l-a condamnat nu a audiat în mod direct martorii relevanți.

Curtea a considerat în particular că, în decizia sa din 2 noiembrie 2016, curtea de apel a procedat în speță la o nouă interpretare a declarațiilor martorilor care constituiau elemente de probă determinante, fără ca ambii judecatori din completul de judecată să audieze în mod direct martorii respectivi, ceea ce e contrar cerințelor dreptului la un proces echitabil. Curtea pune în evidență caracterul specific al cauzei, care privește, pe de o parte, o procedura în apel după achitarea reclamantului în primă instanță, ceea ce implica obligația curții de apel de a lua din oficiu măsuri pentru audierea directă a martorilor relevanți (a se compara cu *Miron c. României*, nr. 37324/16, §§ 31-34, 5 noiembrie 2024) și, pe de altă parte, un complet de judecată format din doi judecatori a căror decizie nu putea fi pronunțată decât în unanimitate.

Un rezumat juridic al acestei cauze va fi disponibil în Hudoc (...).

Rezumat al situației de fapt

Reclamantul, dl. Nicolae-Richard Manolache, este o persoană de cetățenie română, născută în 1969. Reclamantul locuiește în Câmpulung Muscel și era ofițer de poliție la momentul faptelor.

La 17 martie 2015, el a făcut obiectul unui denunț penal de către soții H. pentru că ar fi solicitat și primit suma de 1 500 euro (EUR) pentru ca soțul dnei. H. să fie angajat pe un post de șofer. Soții H. relatează că reclamantul nu și-a ținut mai apoi promisiunea și a refuzat să le furnizeze explicații. Dna H., care lucra pentru soția reclamantului, a fost totodată concediată.

La 21 aprilie 2015, parchetul de pe lângă tribunalul Argeș a dispus începerea urmăririi penale împotriva reclamantului pentru infracțiunea de trafic de influență și a audiat martori, între care soții H. care au trecut cu succes și un test poligraf.

Cu ocazia ședințelor în fața tribunalului Argeș unde reclamantul a fost trimis în judecată, tribunalul a constatat că soții H. nu puteau fi audiați din cauza absenței lor din România și a imposibilității de a fi aduși în fața instanței în baza unui mandat de aducere. Tribunalul i-a audiat însă pe soții R. și pe F.D., martori „indirecți” care luaseră cunoștința de la soții H. de faptele de care era acuzat reclamantul.

1. În temeiul articolelor 43 și 44 din Convenție, prezenta hotărâre de Cameră nu este definitivă. În cursul perioadei de trei luni de la pronunțarea hotărârii, oricare dintre părți poate solicita trimiterea cauzei în fața Marii Camere a Curții. În cazul în care se formulează o astfel de cerere, un complet format din cinci judecatori va examina dacă cererea merită o examinare suplimentară. În caz afirmativ, Marea Cameră va judeca cauza și va pronunța o hotărâre definitivă. În cazul în care cererea de retrimiteră este respinsă, hotărârea Camerei devine definitivă în ziua respectivă.

Odată ce o hotărâre devine definitivă, aceasta este transmisă Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru supervizarea executării sale. Informații suplimentare privind procesul de executare pot fi găsite aici: www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution.

Printr-o hotărâre pronunțată la data de 4 decembrie 2015, tribunalul Argeș l-a achitat pe reclamant, considerând că nu existau suficiente probe pentru a refuta prezumția de nevinovăție a acestuia, întrucât singurele probe directe erau declarațiile soților H. în calitate de martori denunțatori.

Parchetul a declarat apel împotriva hotărârii de achitare în vederea judecării de către curtea de apel Pitești.

La ședința din 8 iunie 2016, curtea de apel - într-un complet format din doi judecători, anume C.A.N. (președinte) și T.G. - a citat ca martori pe soții H., soții R. și F.D., bazându-se pe articolul 421 § 2 a) din codul de procedura penală, care prevedea cazul în care era necesar să fie reaudiați martorii ale căror declarații au întemeiat soluția de achitare în prima instanță.

La ședința din 21 septembrie 2016, curtea de apel - într-un complet compus de această dată din judecătorii E.P. (președinte) și I.F. - i-a audiat pe soții H. și pe soții R. care au confirmat declarațiile date anterior.

La ședința următoare, la 2 noiembrie 2016, curtea de apel - într-un complet de judecată modificat din nou și compus de această dată din judecătorii E.P. (președinte) și T.G. - a audiat martorul F.D., care și-a confirmat declarația inițială.

Printr-o decizie definitivă pronunțată tot pe 2 noiembrie 2016, curtea de apel - într-un complet de judecată compus din judecătorii E.P. (președinte) și T.G. - a casat hotărârea de achitare și, după reexaminarea cauzei pe fond, l-a condamnat pe reclamant la o pedeapsă de trei ani de închisoare, cu suspendarea executării pedepsei. Curtea de apel a considerat, contrar tribunalului Argeș, că declarațiile soților H. erau coroborate de alte probe, nefiind astfel singurele probe de vinovăție, și că ansamblul probelor confirma faptele așa cum erau prezentate în rechizitoriul parchetului. Ea a luat în considerare declarațiile detaliate și constante ale martorilor „indirecți” pe care îi audiase și care confirmau faptele prezentate de soții H., interpretarea anumitor pasaje din înregistrările convorbirilor telefonice dintre dna. H. și soția reclamantului, precum și raportul redactat după testul poligraf pe care soții H. îl trecuseră cu succes.

Capetele de cerere, procedura și componența Curții

Invocând articolul 6 (dreptul la un proces echitabil), reclamantul s-a plâns, în special, de încălcarea principiului nemijlocirii ca urmare a lipsei audierii directe de către unul dintre cei doi judecători a martorilor, îndeosebi a martorilor denunțatori, singurii martori oculari.

Cererea a fost depusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 11 ianuarie 2017.

Hotărârea a fost adoptată de o Cameră formată din șapte judecători, compusă după cum urmează:

Lado **Chanturia** (Georgia), *președinte*,
 Jolien **Schukking** (Olanda),
 Faris **Vehabović** (Bosnia și Herțegovina),
 Ana Maria **Guerra Martins** (Portugalia),
 Anne Louise **Bormann** (Danemarca),
 Sebastian **Rădulețu** (România),
 András **Jakab** (Austria),

și, de asemenea, Simeon **Petrovski**, *grefier adjunct de secție*.

Hotărârea Curții

Articolul 6

Curtea trimite la jurisprudența sa în materia respectului principiului nemijlocirii în procedurile penale.

Curtea pune în evidență că în virtutea principiului de drept general admis în materia apelului, și reflectată în dreptul românesc, competența instanțelor sesizate cu judecarea apelului se întindea atât asupra chestiunilor de fapt cât și asupra celor de drept. Procedura era așadar o procedură completă, care urma aceleași reguli precum o procedură la fond.

Curtea observă totodată că, în măsura în care curtea de apel avea în vedere desființarea hotărârii pronunțate în prima instanță și examinarea de către ea însăși a afacerii în fond, fără trimitere la prima instanță, articolul 421 § 2 a) al codului de procedură penală cerea expres ca ea să readministreze declarațiile pe care prima instanță își întemeiasse soluția de achitare.

La ședința din 2 noiembrie 2016, la capătul căreia curtea de apel a pronunțat o decizie de condamnare a reclamantului, completul de judecată era format din judecătorii E.P. (președinte) și T.G., modificat față de cel format din judecătorii E.P. (președinte) și I.F. care audiasse, la ședința precedentă din 21 septembrie 2016, pe martorii denunțatori, soții H., precum și pe soții R. Condamnarea reclamantului se baza pe un ansamblu de probe, compus din mărturii, probe scrise și înregistrări ale unor convorbiri telefonice. Cu toate acestea, aceste probe, luate separat, nu puteau conduce la condamnarea reclamantului și au fost utilizate numai în măsura în care coroborau declarațiile ale soților H., care erau singurii martori oculari ai faptei incriminate. În aceste condiții, și având în vedere că tribunalul Argeș și-a exprimat unele îndoieli cu privire la credibilitatea soților H., Curtea consideră că declarațiile martorilor, și în special ale soților H., neaudiați de judecătorul T.G., au fost foarte importante, ba chiar susceptibile să încline balanța în luarea deciziei în acest caz (a se vedea, pentru o situație în sens contrar, *Miron c. României*, nr. 37324/16, § 30, 5 noiembrie 2024).

Observând că problema credibilității mărturiilor soților H. a fost pusă în discuție atât de către tribunalul Argeș în hotărârea sa de achitare cât și, mai apoi, de avocatul reclamantului, Curtea consideră că punerea la dispoziția membrilor completului de judecată al curții de apel care l-a condamnat pe reclamant a transcrierii audierilor nu era suficientă în raport cu cerințele jurisprudenței Curții.

În plus, în acest tip de cauză, și în măsura în care se avea în vedere o condamnare după achitarea inițială, curtea de apel trebuia, în temeiul obligațiilor care decurg din Convenție, să ia din oficiu măsuri pentru a audia direct martorii relevanți în vederea stabilirii vinovăției sau nevinovăției reclamantului, în pofida absenței unei solicitări exprese din partea avocatului reclamantului, prevederile articolului 421 § 2 a) din codul de procedură penală fiind în același sens (a se compara cu *Miron*, citată mai sus, §§ 31-34). Deși curtea de apel a ținut să sublinieze că a audiat direct persoanele chemate să depună mărturie în apel, aceasta nu a ținut cont de schimbarea care a avut loc în ultima compunere a completului de judecată și de efectul acesteia asupra respectării principiului nemijlocirii.

Curtea observă că doar unul dintre judecători, anume T.G., nu a audiat direct toți martorii relevanți, ci doar pe F.D. Însă ea subliniază că în această cauză decizia a fost luată de un complet de judecată format doar din doi judecători și nu dintr-un număr mai mare. T.G. era așadar membru al unui complet de judecată a cărui decizie nu putea fi luată decât în unanimitate, astfel ca respectul principiului nemijlocirii de către al doilea judecător al completului, E.P., nu putea compensa lipsa de audiere directă de către judecătorul T.G. a tuturor martorilor relevanți.

Curtea consideră că, în decizia sa din 2 noiembrie 2016, curtea de apel a procedat la o nouă interpretare a declarațiilor martorilor care constituiau elemente de probă determinante, fără ca ambii judecători din completul de judecată să audieze în mod direct martorii respectivi, ceea ce e contrar cerințelor dreptului la un proces echitabil.

Astfel a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Cu privire la aplicarea articolului 41

Curtea consideră că o constatare a încălcării Convenției constituie o reparație echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral suferit de reclamant și că România trebuie să plătească reclamantului suma de 1 750 EUR pentru cheltuieli de judecată.

Hotărârea este disponibilă numai în limba franceză.

Acest comunicat de presă este un document produs de Grefa Curții. Nu creează obligații pentru Curte. Deciziile și hotărârile pronunțate de Curte, precum și informații suplimentare referitoare la aceasta, pot fi obținute la adresa următoare www.echr.coe.int. Pentru a vă abona la comunicatele de presă ale Curții, vă puteți înscrie aici : www.echr.coe.int/RSS/fr sau să ne urmăriți pe X (Twitter) [@ECHR_CEDH](https://twitter.com/ECHR_CEDH) și @Bluesky [@echr.coe.int](https://bluesky.com/profile/echr.coe.int).

Contacte pentru presă

echrpress@echr.coe.int | tel : +33 3 90 21 42 08

Jurnaliștii pot solicita informații Unității de presă prin e-mail sau telefon.

Denis Lambert (tel : + 33 3 90 21 41 09)

Tracey Turner-Tretz (tel : + 33 3 88 41 35 30)

Inci Ertekin (tel : + 33 3 90 21 55 30)

Neil Connolly (tel : + 33 3 90 21 48 05)

Jane Swift (tel : + 33 3 88 41 29 04)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fost înființată în 1959 la Strasbourg de către statele membre ale Consiliului Europei pentru a examina presupuse încălcări ale Convenției Europene a Drepturilor Omului adoptată în 1950.